

ISTIQLAL TÜRKÇE

ISTIQLAL HAFTALIK HABER BÜLTENİ

24 - 30 NİSAN 2023

istiqlal Türkçe

www.istiqlalmedia.com
turkistanpress.com

TAYLAND HAPSİNDEKİ BİR UYGUR DAHA ŞEHİT OLDU

2014'ten beri Tayland hapisanesinde haksız yere tutuklu bulunan Uygur Türklerinden Mattohti Metqurban, gözaltı merkezinin kötü koşulları ve yetkililerin ihmalkarlığı yüzünden 24 Nisan'da yaşamını yitirdi.

2014 yılında Çin zulmünden kaçarak Taylan üzerinden üçüncü güvenli ülkeye ulaşmak üzere hicret eden Çok sayıda Uygur Türkü, Çin'in talebi üzerine Taylandlı yetkililer tarafından alıkonulmuştu.

Temmuz 2015'te Tayland hükümeti çoğu kadın ve çocuk olmak üzere 173 Uygur'u Türkiye'ye vermişti.

Fakat bir hafta sonra 109 Uygur'u Çin'e ölüme göndermişti. O günden beri Doğu Türkistan Diasporası ve uluslararası insan hakları örgütleri, bu trajedinin tekrar etmesinden ciddi endişe ettiklerini ifade ederek, durumun açıklığa kavuşturulması ve Uygur Türklerinin güvenliği için çaba sarf ediyor.

RAMAZAN BAYRAMINDA YAŞAMINI YİTİRDİ

Tayland'da 2014 yılından bu yana haksız yere hapisanede tutuklu bulunan Mattohti Metqurban isimli Uygur Türkünün 24 Nisan 2023 tutulduğu hapisanede hayatını kaybettiği öğrenildi.

23 Şubat 1982'de Hotan Eyaleti, Kerya İlçesinde dünyaya gelen üç çocuk sahibi, merhum Mattohti Metqurban (41), 2014'ten bu yana Tayland hapisanelerinde haksız yere tutuklu bulunan 50'den fazla Uygur tutsaklardan biri.

Şu an Tayland'ta mahkumiyette olan ve şehidin durumuna aşına kişilere göre, Merhum Mattohti Metqurban'ın

mide rahatsızlığı olduğu, Hastalığı daha önce iyileşmiş olmasına rağmen, gözaltı merkezindeki kötü koşullar, rahatsızlığını her geçen gün kötüleştirdi.

SADECE 15 GÜN ORUÇ TUTABİLDİ

Ramazan ayında da ancak 15 gün oruç tutabilen Metqurban, ayrıca gardiyanlarca doğru ilaç tedavisi yerine uyku hapi, ağrı kesici gibi ilaçlarla geçiştirilmesi sonucu yenik düştüğü ve neticede şehit olmasına sebebiyet verdiği aktarıldı.

Merhumun cenazesi çevredeki müslümanlar tarafından Bangkok'taki Haroon Camii'nde kılındı. Daha iki ay önce yaşamını yitiren 49 yaşındaki Aziz Abdullah da aynı nedenlerle şehit olmuştu.

56 KADAR UYGUR ALIKONULUYOR

Bilgilere göre Tayland'ın çeşitli bölgelerinde bulunan hapisanelere dağıtılmış 52 ila 56 arası Uygur Türkü bulunuyor. Bu Uygurların uzun süre keyfi olarak gözaltında tutulmasının başlıca sebebi Çin rejiminin Tayland makamlarına baskı uygulaması ve ısrarcı talepleri olarak görülüyor.

Temmuz 2022 yılında Tayland'ın farklı yerlerinde alıkonulan Uygur Türklerinin aniden başkent Bangkok'taki bir gözaltı merkezine nakledilmesi haberi, Doğu Türkistan diasporasında Uygurların Çin'e geri gönderilebileceği endişelerini arttırmıştı.

BAYRAM HUTBESİ YERİNE ÇİN MARŞI OKUNDU!

Doğu Türkistan'da Çin yönetiminin İslam düşmanlığı her geçen gün artırıyor. Doğu Türkistan'ın Urumçi'de şehrindeki Beytul Mamur Camisi'nde Ramazan Bayramı namazı sonrasında hutbe yerine Çin marşının okutulduğu görüntüler, Ramazan Bayramı'nda yeniden hatırlandı.

HUTBE YERİNE ÇİN MARŞI

Kırım Haber ajansının (QHA) gündeme getirdiği olay geçtiğimiz yıllarda yaşanmıştı. Uygur Türkü Müslümanların bayram namazı sonrası Çin marşı söylemeye zorlandığı, Çin kaynaklı sosyal medya sitelerinde paylaşılan ilgili video altına yazılan yorumlarda ise, insanların bugüne özel bu şekilde poz vermeye zorlandıkları yazılıyor. Türk İslam dünyasının sessizliğinde cesaret alan Çin yönetimi bu tür eylemlerle Türk ve Müslüman düşmanlığını

artırmaya devam ediyor.

UYGUR TÜKLERİ BU BAYRAMDAN DA MAHRUM

Söz konusu görüntülerin net tarihi belli olmasa da paylaşıldığı tarih olarak 2021 yılına ait olduğu tahmin ediliyor. Uygur Türkü aktivistler, 2017 yılına kadar böyle bir uygulama olmadığını ve Çin'in Doğu Türkistan'da sistematik asimilasyon ve soykırım fiillerine başladığı 2017 yılından itibaren bu tür uygulamaların arttığını ifade etti.

Uygur Türkleri inançlarından vazgeçmeye zorlanıyor ve dinin her yönü kriminalize ediliyor. Toplama kamplarında, Uygur Türkleri zorla çalıştırma, kısırlaştırma ve organ toplama gibi acımasız koşullara maruz kalıyor. ÇKP, Uygur Türkü Müslümanları izlemek ve kontrol etmek için teknolojiyi silah haline getiriyor.

ÇİN'İN DOĞU TÜRKİSTAN'DAKİ CEZA KAMPLARINDA NELER YAŞANIYOR?

Sözde “Çin Halk Cumhuriyeti” rejim hükümetinin sistematik baskıları ve asimilasyon politikaları ile Doğu Türkistan’da topyekûn bir halk, asimilasyon ve soykırıma uğramaktadır. Milli, dini, siyasi ve kültürel olarak Doğu Türkistan’da Çinli olmayan tüm Türk kökenli milletler bu baskının kurbanı olmaktadır.

Doğu Türkistan’da ağır insan hakları ihlallerinden aşmış soykırım derecesine ulaşan, her geçen gün dünya kamuoyunun daha çok gündemine gelen küresel mesele haline geldi. Etnik ve kültürel ayrımcılığa ve insan hakları ihlallerine maruz kalan Doğu Türkistanlılar, ucuz iş gücü olarak Çinli şirketlerde çalıştırılıyor. Öte yandan, Ortaya çıkan Resmi veriler ise, Çin Komünist Partisi idaresinin kültürel ve etnik soykırım uyguladığı Doğu Türkistan’daki toplama kamplarında milyonlarca insanı yasa dışı bir şekilde alıkoyduğunu gösteriyor. Fakat Çin hükümeti, toplama kamplarında ve ceza kamplarında insanlık dışı şartlarda tutulan Uygur Türklerinin durumuna dair tüm verileri dünya kamuoyundan gizlemeye ve soykırımı yalanlamaya çalışıyor.

Günümüzde şu an bile Doğu Türkistan’da Uygur ve diğer Türk halklarından milyonlarca kişi suçsuz yere toplama kamplarında tutuluyor. Bu baskı tüm şiddetiyle devam ederken, tanıkların ifadelerine göre tutuklulara işkence ediliyor. Sağlıksız şartlarda ellerinde kelepçe, ayaklarında zincirle yaşıyor. Kampta tutulanlara ne olduğu belirsiz ilaçlar ve iğneler veriliyor. Tırnak çekme, kamçı, elektrik verme gibi işkencelere maruz kalıyor.

Kadınlar toplu tecavüze uğruyor.

Milyonlarca genç Doğu Türkistan’daki çalışma kamplarında veya Çin’deki fabrikalarda zorunlu köle işçi olarak çalıştırılıyor. Birçoğu toplama ve çalışma kamplarına gönderildikten sonra geride kalanlar da siyasi propaganda ezberlemeye, kamu hizmeti adıyla ücretsiz çalışmaya zorlanıyor. Kadınlar kısırlaştırılıyor, hamilelere zorla kürtaj yaptırılıyor. Genç kadınlar Çinlilerle evliliğe mecbur ediliyor. Ailelerinden koparılan yaklaşık 800 bin Uygur Türkü çocuk, “melekler yuvası ” denilen çocuk toplama kamplarında asimile ediliyor. Çince konuşmaya Çince yaşamaya, tıpkı bir Çinliymiş gibi davranan, yaşam felsefesi, ideolojisi, hayata bakışı tamamen Uygurlardan kopuk komünist bireyler olması için yetiştiriliyor.

Milli ve dini kültür mirasları, Uygur tarihi ve kültürü, Türk-İslam mimarileri, tarihi şahsiyetlerin türbeleri yok ediliyor. İnanç özgürlüğü hiçe sayılıyor. 16 bin Cami yıkıldı. Kur’an-i kerim başta olmak üzere Uygurca yazılmış sayısızca eresi kitapları yakıp yok etti. Namaz kılmak, oruç tutmak kampa alınma nedeni olarak gösteriliyor. Türkiye başta olmak üzere yurtdışı ülkelerinde okumuş, seyahat etmiş olmak ya da sadece bunları yapan birinin akrabası olmak bile toplama kampına alınma veya hapse atılma nedeni sayılıyor.

“Kardeş aile” projesi adı altında her Türk aileyle ilgilenecek Çinli memur atandı. Sözde “kardeşler” aile mahremiyetini çiğneyerek Uygurların evlerinde 10 günlerce konaklıyor, aile üyelerinin rejime bağlılığını denetliyor.

UYGUR BİLİM ADAMINA 18 YIL HAPİS CEZASI

Çin yönetiminin Doğu Türkistan'da inşa ettiği toplama kamplarında milyonlarca Uygur Türkü hala işkenceye ve soykırıma maruz kalıyor. Toplama kamplarında sıradan insanların yanı sıra aydınlar, akademisyen ve bilim insanları da bulunuyor. Birçok ünlü Uygur Türkü akademisyen, bilim insanı ve aydın kimseler zulüm kamplarında işkenceye maruz kalıyor.

UYGUR TÜRKÇESİ'Nİ TÜRK TARİHİ AÇISINDAN İNCELEYEN DİLBİLİMCİ

Doğu Türkistan'ın Urumçi şehrinde Çin yönetimince kurulan üniversitede çalışan, Çağdaş Uygur Türkçesi gibi 3 ciltli dev bilimsel eserin yazarı Uygur Türkü Prof. Dr. Arslan Abdulla, Çin toplama kampına gönderildi. Hangi sebep veya suçlamalarla toplama kampına gönderildiği bilinmeyen Arslan'ın 18 senelik hapis cezasına çarptırıldığı öğrenildi.

UYGUR TÜRKÇESİNİN, TÜRKOLOJİ'NİN BİR

PARÇASI OLDUĞUNU YAZMIŞTI

Arslan tarafından kaleme alınan üç ciltli "Çağdaş Uygur Dili" kitabı şu ana kadar kaleme alınmış ve Uygur Türkçesi ile ilgili diğer kitaplardan farklı olarak Uygur Türkçesi'ni Türkoloji'nin bir parçası olarak tanıtmış ve yabancı araştırmacıların Uygur Türkçesi hakkındaki araştırmalarına da kitapta yer vermişti. Arslan kitabında, Modern Uygur Türkçesi'nin yapısı, Gök Türkçe'nin, eski Uygur Türkçesi, Hakaniye Türkçesi'nin ise Çağatay Türkçesi'nin doğrudan mirasçısı olduğu kitabın her sayfasında uygulamalı örneklerle vurgulamıştı.

Bu da Çin hükümetinin kabul etmediği veya benimsemediği sebeplerden biri olarak biliniyor. Rejim hükümeti, Uygur Türkleri'ni Türk milleti olarak kabul etmiyor. Arslan'ın bu konuda dolaylı olarak çalışmalar yürütmesi onun haksız yere hapse atılmasına yol açtı.

PROF. DR. ARSLAN ABDULLA KİMDİR?

Prof. Dr. Arslan Abdulla Doğu Türkistan'ın Kumul ilinde 1955 yılında doğdu. İlk ve orta oku eğitimini Kumul'da tamamlayan Arslan 1979 yılında üniversiteden mezun oldu. Mezuniyetinin hemen ardından üniversitenin dil ve edebiyat bölümünde öğretmen olarak göreve başladı. 1990'dan 1991'e kadar İngiltere'de Londra Üniversitesi'nde yüksek ihtisas yaptı. 1996-2001 yılları arasında üniversitenin dil ve edebiyat bölüm başkanlığı, fakülte başkan yardımcılığı ve öğretmenlik bölüm başkan yardımcılığı görevlerinde bulundu. 2001 yılından 2011 yılı sonuna kadar Filoloji Enstitüsü Müdürü, Sincan Üniversitesi Altay Araştırmaları Enstitüsü Müdürü, Orta Asya Araştırmaları Enstitüsü Müdürü, Ulusal Dil ve Edebiyat Merkezi Bilimsel Danışmanı olarak görev yaptı.

BAŞARILARLA DOLU 34 YILLIK ÖĞRETMENLİK KARIYERİ

Arslan Abdulla, 34 yıllık öğretmenlik kariyeri boyunca bilimsel inşaa, öğretim, araştırma ve çeviri alanlarında aktif olarak çalıştı. Yüksek Lisans ve Doktora öğrencilerine "Toplum dilbilim", "Kutadgubilik Sanatları", "Lehçeler ve Yöresel Kültürler", "Antropolojik Dilbilim Üzerine Tezler", "Uygur Dili Üslupbilim", "Folklorik Dilbilim Üzerine Dersler", "Dillerin Teması ve Etkileşimi" gibi bu tür kursları ilk kuran Arslan idi. İngiltere'de Londra Üniversitesi'nde ve Fransız İleri Araştırma Enstitüsü'nde Uygur dili ve kültürü üzerine ders verdi. Bugüne kadar bölgenin "Somut Olmayan Kültürel Miras ve Korunması" konulu araştırma programlarını ve "Batı Dillerinin Teması ve Etkisi" konulu ulusal araştırma programını yönetmiş ve başarıyla tamamlamıştı.

UYGUR TÜRKÇESİ'NDEN ÇİNCE'YE BİR ÇOK ESERİ ÇEVİRDİ

"Kuzeybatıda dil teması ve dil birliği araştırması" konusunda büyük bir araştırma programı, "Uygur lehçesi ve ses arşivi" konulu araştırma programı ve

bunun gibi bir çok programlar oluşturdu. "Türkler arası lehçeler üzerine araştırmalar" üzerine Almanya, Rusya, Avustralya, Avusturya, Türkiye ve İran gibi 20'den fazla ülkeyi ziyaret etti. 12 eseri Sincan Üniversitesinde 1. 2. ve 3. sınıf ödülleri, 5 eseri ise bölgenin 2. ve 3. sınıf ödülleri kazandı. Uygur Türkçesinden Çinceye, Çince Uygur Türkçesine 30'dan fazla roman, öykü, şiir ve bilimsel makale çevirdi. Bilimsel danışman olarak Arslan Abdulla, Sincan Üniversitesinde Uygur Türkçesi ve edebiyatının bilimsel olarak inşaa edilmesinden, öğretim ve araştırma ekibinin güçlendirilmesinden, araştırma topluluklarının düzenlenmesine kadar, kursların ve müfredatın yeniden düzenlenmesinden, öğretim kalitesinin iyileştirilmesinden ve özellikle Uygur Türkleri hakkında bilimsel faaliyetlerin canlandırılmasına kadar bir çok alanda çalışmalar yaptı ve sorumluluk üstlendi.

Muhammed Ali ATAYURT-Istiqlal Haber

ÇİN, TÜRKİYE'YE PARMAK SALLADI!

İstanbul'da Doğu Türkistanlıların düzenlediği bayramlaşma programına, İçişleri Bakanı Süleyman Soylu'nun katılması Çin'i rahatsız etti. Çin'in Ankara Büyükelçiliği, olayın ardından bir yazılı açıklama yayımlayarak adeta Türkiye'ye tehditler savurdu!

Uluslararası Doğu Türkistan STK'lar Birliği tarafından 23 Nisan Ramazan bayramının üçüncü günü İstanbul'da bir bayramlaşma etkinliği tertip edilmişti. Programa, Türkiye İçişleri Bakanı Süleyman Soylu'da katıldı. Bakan Soylu'nun Uygur Türkleri ile bayramlaşması Çin yönetimini rahatsız etti.

İLGİLİ HABERLER: UYGURLAR BAKAN SOYLU İLE BAYRAMLAŞTI

Çin'in Ankara Büyükelçiliği Sözcüsü, "Uygur Türkleri, Doğu Türkistanlılar bu ülkenin parlayan yıldızıdır. Sonuna kadar birlikteyiz. Sonuna kadar beraberiz" ifadelerini kullanan Soylu'ya sert tepki gösterdi. Çin'in Ankara Büyükelçiliği tarafınca yayımlanan

açıklamada, Türk devletinin güya Çin'in iç işlerine karıştığı ve buna "değil Türkiye, hiçbir yabancı ülkenin hakkı olmadığı" mavallarını tekrarladı.

ÇİN SÖZCÜSÜ TÜRK DEVLETİNE PARMAK SALLADI!

Büyükelçilik Sözcüsü konuyla ilgili yaptığı yazılı açıklamada, "Türk hükümet yetkilileri, Çin'in ciddi tutumunu hiçe saydı. 'Doğu Türkistan' Birliğinin ilgili faaliyetlerine katıldı ve "Xinjiang" ile ilgili konularda yanlış açıklamalar yaparak dış dünyaya ciddi yanlış sinyaller verdi. Çin, güçlü memnuniyetsizliğini ve buna karşı kesin muhalefetini ifade ediyor. Türk tarafını Çin'in egemenliğine ve toprak bütünlüğüne saygı duymaya, "Xinjiang" ile ilgili konularda söz ve eylemlerinde dikkatli olmaya ve Çin ile olan dostane ilişkilerinin genel durumunu korumaya çağırıyoruz" ifadelerini kullandı.

Muhammed Ali ATAYURT-Istiqlal Haber

ÇİN'İN TÜRKİYE BÜYÜKELÇİLİĞİ HAREKETE GEÇTİ

Güvenilir kaynaktan edindiğimiz bilgiye göre, Doğu Türkistan halkının soykırımdan mustarip olduğu ve dünya Müslümanları ile aynı günde Ramazan Bayramını bile huzur içinde kutlayamadığı bir dönemde, Ankara'daki Çin Büyükelçiliği ve bazı devşirilmiş çevrelerin aktif katılımı ile Türkiye'deki Çin yanlısı bazı Uygurların da dahil olduğu bir heyet, Pekin, Urumçi ve Kaşgar'a bir gezi organize ederek, Çin'in cinayetlerini örtbas etmek ve Çin propagandasına hizmet etmek için harekete geçti.

Ankara'daki Çin Büyükelçiliği tarafından organize edilen söz konusu heyete, Büyükelçilikte görevli Wang soyadlı bir Çinli diplomat başkanlık ediyor. Bilgilere göre Ekip arasında Türkiye'deki Çin'e bağlılığıyla tanınan ve Uygurlar tarafından dışlanan Sabir Buğda isimli şahısta yer alıyor.

GEZİ SONRASI TÜRKİYE'DE ÇİN'İ SAVUNACAK

Ayrıca Türkiye'nin dört bir yanından bir araya gelen Parida Enver ve oğlu, Zaineş İsmail (Kazak), İstanbul'da bir kurye şirketinin sahibi olan Muhammed Ali, Çin büyükelçiliğinde görevli Arafat, Ankar, Sabir Buğda'nın sekreteri Adile başta olmak üzere 20 kişilik bir heyet, 22 Nisan'da İstanbul'dan Çin'in başkenti Pekin'e doğru yola çıktı.

Son 7 yıldır Diasporadaki Doğu Türkistanlılar memleketinde kalan yakınlarıyla hiçbir iletişim kuramazken, söz konusu heyet

üyeleri, Pekin'deki üç günlük faaliyetlerini tamamlayarak 24 Nisan'da Kaşgar'a gitti. İki hafta boyunca Kaşgar, Hotan, Turpan ve Urumçi'de gezecek olan heyet, Türkiye'ye dönüşünde kamuoyu önüne çıkararak günlerce Çin propagandası yapacağı tahmin ediliyor.

Sabir Buğda ve Parida Enver'in, Çin rejiminin Türkiye'deki en aktif destekçilerinden olduğu ve Çin'in Doğu Türkistan'da işlediği sistematik soykırım suçlarının örtbas edilmesine katkıda bulunduğu herkesçe biliniyor.

KAŞGAR'DA DİPLOMATLARA GEZİ TURU ORGANİZASYONU

Çin rejimi, Doğu Türkistan'daki sistematik soykırımı uluslararası toplumdan gizlemek için Guangzhou, Chengdu, Chongqing ve diğer şehirlerde bulunan yabancı ülke konsolosluk görevlilerini organize ederek, Doğu Türkistan'da gezi turu organize etti.

Çin Halk ağının bildirdiğine göre, Pekin yönetimi, 24 Nisan'da Brezilya, Küba, Nepal, İran, Vietnam, Kamboçya, Senegal, Ekvador, Endonezya, Burma, Tayland, Uganda, Pakistan ve Türkiye gibi 14 ülke diplomatını Doğu Türkistan'ın Kaşgar kentine götürerek yedirip, içirip, gezdirip uluslararası toplumun gözünü boyamaya çalıştı.

Yabancı diplomatları kadim Türk yurdu Kaşgar'da yeni inşa edilen yapay kültür turuna çıkararak otoriter rejim, Kaşgar'ın eski şehir bölgesi, Universal Restorasyon Anıtı, Heytgah Camii ve sözde "Ulusal Müzikal Köyü" 'nü gezdirerek, Doğu Türkistan'daki dini yaşamın, kültür katliamı politikalarının hiç var olmadığına inanmalarını sağlamaya yönelik, Doğu Türkistan halkının kültürünü koruduğunu iddia ederek sistematik soykırımı gizlemeye çalıştı.

MANKURLAR KAŞGAR'I GEZİYOR

Öte yandan Türkiye'deki Çin'e yakınlığıyla bilinen ve Çin'in Ankara Başkonsolosluğu tarafından organize edilen Sabir Buğda başta 20 kişilik heyetinde 22 Nisan'da Pekin'de, 24 Nisan'da Kaşgar'da organize edilen gezi turu da devam ediyor.

Doğu Türkistan diasporası tarafından dışlanan Çin sevicisi Sabir Buğda ve İstanbul-Sefaköy'de yaşayan işletmeci Mehmet Niyaz ve diğer mankurtların Kaşgar iplik pazarı, Heytgah camii ve diğer bölgelerde çekilmiş fotoğraflarına ulaşıldı. Diasporadaki Uygurlar, memleketlerinde soykırım yaşanırken zulme ortak olan devşirilmiş şahsiyetlerin, sanki hiç zulüm yokmuşçasına davranışlarını reddederek lanetledi ve ciddi kınamalarda bulundu.

İLGİLİ HABERLER: ÇİN'İN TÜRKİYE BÜYÜKELÇİLİĞİ HAREKETE GEÇTİ

Gözlemciler, Çin'in uluslararası toplumun Doğu Türkistan'ı bağımsız bir şekilde soruşturmasını her zaman engellediğini ve bu konudaki baskı ve suçlamalarla başa çıkmak için özel olarak seçilmiş yabancı kişileri önceden hazırlanmış alanları gezdirerek ve bu tür ziyaretleri propaganda amaçlı kullanırken, aslında Doğu Türkistan'daki zulmünü hiçbir zaman durdurmadığını kaydetti.

Muhammed Ali ATAYURT-Istiqlal Haber

**DOĞU TÜRKİSTAN
BASIN VE MEDYA DERNEĞİ**

شەرقىي تۈركىستان ئاخبارات ۋە مېدىيا جەمئىيىتى

İLETİŞİM BİLGİLERİ

Adres: Kartaltepe Mah. Geçit Sok. No: 6 Dükkan: 2

Küçükçekmece / İSTANBUL

Gsm: +90 553 895 19 33

info@istiqlalmedia.com

+90 541 797 77 00

turkistanpress.com